Uforsvarlig fiske

Av **Frode Bygdnes** - 6. mai 2019

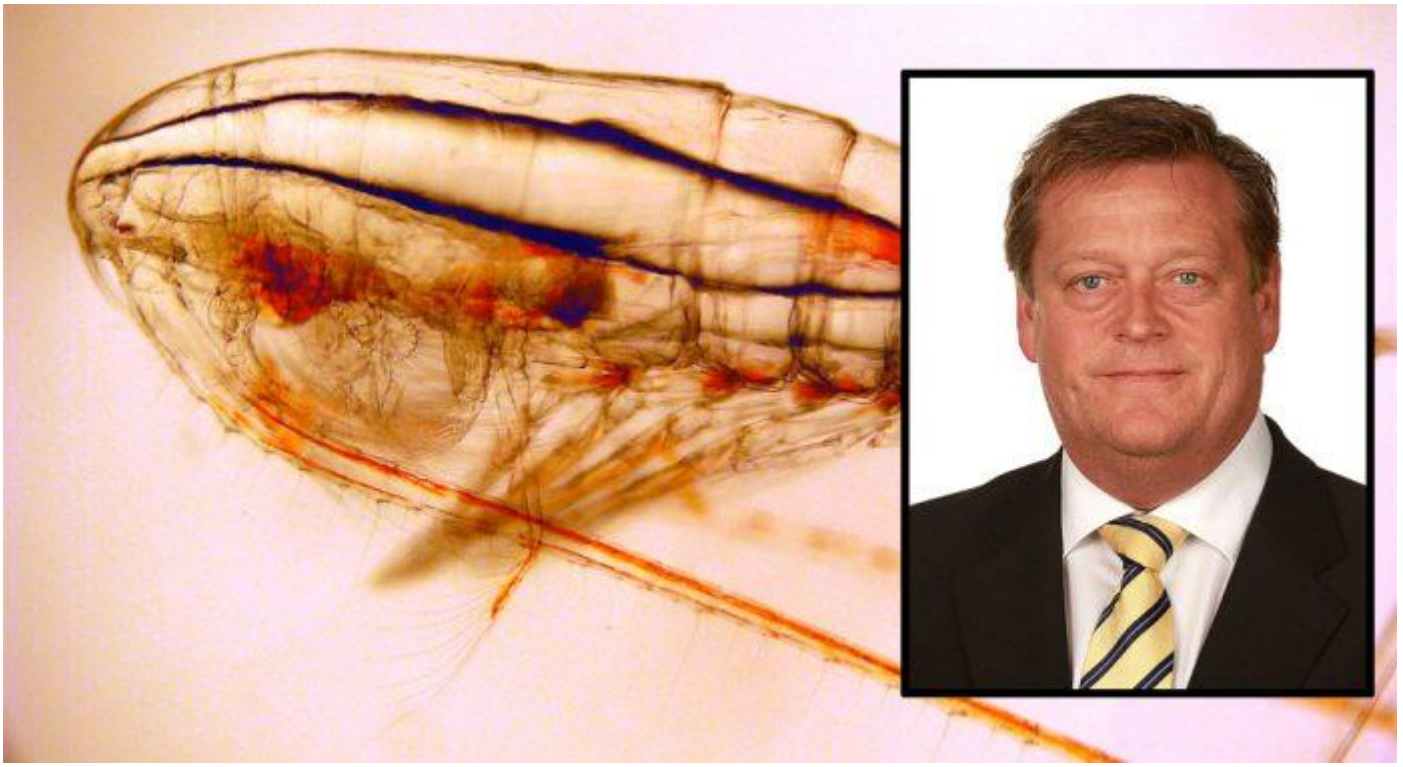

Fiskeriminister Harald T. Nesvik åpner for et uforsvarlig fiske og prøver å vri seg unna kritikken. Portrett: Stortinget. Bakgrunnsbilde: Raudåte eller Calanus finmarchicus. Kilde: Arthropoda.

Fiskeriministeren har fått kritikk fra mange hold fordi han har tillatt høsting på raudåta. Nå er det kommet svar fra ham i Klassekampen 3.mai og i Harstad Tidende 4.mai. Det er samme svar der bare navnet på kritikeren er skifter ut. Harald T. Nesvik unngår å svare på innvendingene som reises.

Fiskeriministeren forsøker heller å avspore debatten om raudåta når han drar fram behovet for raudåte til kosttilskudd, legemiddel, matvaretilsetninger og kosmetikk. Til det formålet er tidligere forsøkskvote på 1000 tonn raudåte nok. Jeg ser ikke for meg at apotekene skal kunne omsette tusener av tonn kosttilskudd.

Totalkvoten på 254 000 tonn er satt ene og alene for oppdrettsnæringas behov for spesialfôr. Det er i vekt mer enn ¾-deler av den totale norske torskekvoten. Mengden av raudåte henger sammen med regjeringas målsetting om fordobling av oppdrettsnæringa sin

produksjon. Regjeringa er inne på en kurs som ofrer villfisken til fordel for industriell produksjon av sjømat. Argumentet om kosttilskudd er bare for å slippe unna debatten om oppdrettsnæringa er bærekraftig. For argumentasjonen om å høste på et lavere nivå, forklares med at fiske på andre arter har nådd det optimale uttaket. Det er ikke et naturlig grunnlag for å øke produksjonen i oppdrettsanleggene uten at det går ut over naturens egen produksjon.

Fiskeriministeren mener at han har nok kunnskap om raudåta. Da bør han ikke la være å forklare hvorfor raudåta har gått tilbake. Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) mener at mengden dyreplankton i Norskehavet er redusert med 34 % etter 2003. Det er to sannsynlige forklaringer på det. Det ene er uforsvarlig utslipp av lusemiddel fra oppdrettsanleggene. Lusemiddelet angriper skallet til dyreplankton. Den andre forklaringa kan være surere hav, altså mer CO^2 i havet. Her er Havforskningsinstituttet svar skyldig og bør komme med forskningstall før en åpner for konvensjonelt fiske på raudåta. Det fiskeriministeren nå gjør med å skyve Havforskningsinstituttet foran seg, er uforsvarlig.

Likevel reagerer jeg mest på at fiskeriministeren ikke svarer på bifangstproblemet. Raudåta dukker opp fra dypet på våren når yngelen for bl.a. toskelarvene driver nordover med Golfstrømmen. Det skal altså fiskes med 2 til 3 millimeter maskevidde der en hel årsklasse skrei blir klekt ut. Forskerne har tidligere bommet på forvaltninga med å telle kvotene i vekt og ikke i individ. Det er antall fisk som betyr noe for å bevare bestanden. Da yngelen er mer sårbar enn voksen fisk, må en regne med at ikke bare den yngelen som tas opp, dør. Alt trålen kommer borti, alt som spyles på havet for å gjøre redskapen rein, alt dette er belastende for bestanden.

I verste fall mistenker jeg at det konvensjonelle fisket på raudåta ikke vil ha interesse av å skille yngelen og raudåta. For yngelen vil være like godt fôr for oppdrettsnæringa. Her åpner fiskeriministeren for at bukken skal passe havresekken. Ikke blir det noe likere at det skal være selskaper «*som ikke fyller aktivitetskravet i deltakerloven*», som skal få høstingstillatelsen. Aktive fiskere ville nok kunne vise et større ansvar for fiskeressursene. Med dette fisket står vi ovenfor den største trusselen noensinne for skreien og andre villfisk-arter. Når vi ser konsekvensene av dette, har vi vel en ny fiskeriminister eller at den ministerposten er blitt overflødig.

Frode Bygdnes

Regjeringas kortsiktige fiskeripolitikk

Av **Frode Bygdnes** - 14. april 2019

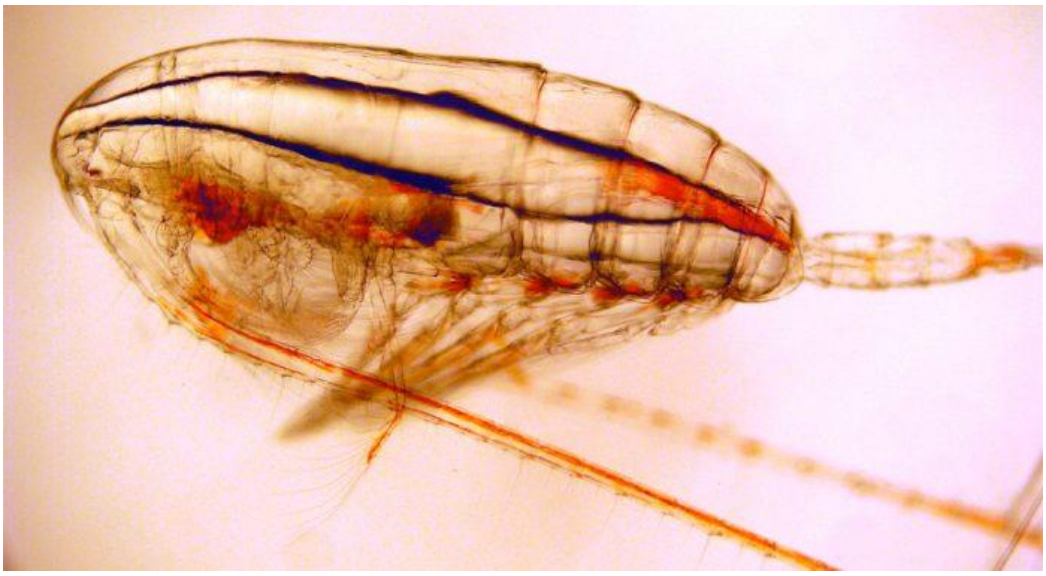

Raudåte eller Calanus finmarchicus. Kilde: Arthropoda.

Fiskeriminister Harald T. Nesvik forkaster føre var prinsippet. Nå i mars åpnet han for kommersielt fiske av raudåte. Dette dyreplanktonet er en nøkkelart for økosystemet i havet vårt. Uten dyreplanktonet kan ikke næringskjeden gjøre seg nytte av planteplanktonet. Raudåta har en minst like viktig funksjon i havet som innsektene har på land. Både på land og i havet er vi i ferd med å sage over den greina som bærer oss. Vi har ei regjering som setter kortsiktig profitt over langsiktig planlegging for fellesskapet.

Raudåta som er en hoppekreps, er det viktigste dyreplanktonet i Nord-atlanteren og Barentshavet. Den lever i hovedsak av planteplankton og dermed fører den energien over i næringspyramiden. Næringskjeden er ikke sterkere enn dette leddet. Om en skal høste direkte av denne ressursen, må en først kartlegge ressursen og lage en forvaltningsplan der en vektlegger raudåtas nøkkelrolle og synliggjør konsekvensene av høsting. Dette foreligger ikke i det fiskeriministeren åpner for tråling i matfatet til sild, makrell, lodde og andre fiskeslag. Han tillater 254.000 tonn raudåte. Det er i vekt mer enn ¾-deler av den totale norske torskekvoten.

Bestandsreduksjon

For det første ser en at det går tilbake med raudåta. Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) mener at mengden dyreplankton i Norskehavet er redusert med 34 % etter 2003. Forskerne vet ikke årsaken til dette. Årsaken kan være bl.a. Nesvik sine uforsvarlige utslipp av lusemiddel før han ble fiskeriminister. Lusemiddelet som angriper reka, angriper også alle krepsdyr i havet.

Miljøstatus: Dyreplanktonbiomasse i Norskehavet

Konsekvensene av direkte høsting av raudåta er heller ikke kjent. Raudåta utgjør ca 60% av maten til den nordøstatlantiske sildestammen som har beiteområdene sine i Norskehavet mellom Norge og Island. Raudåta er en klassisk nøkkelart i den marine næringskjeden i Nord-Atlanteren. For flere truede arter som uer, vil reduksjon av raudåte kunne bli katastrofal for bestandene. Konsentrasjonen av raudåte utafor Lofoten og Vesterålen er grunnen til at 70 % av de fangstbare fiskebestandene i Norge har dette området som gyte og oppvekstområdet. For skreifisket er raudåta helt nødvendig. Den er torskelarvenes meny for å vokse opp.

Bifangst

Raudåta dukker opp av havdypet i det sola begynner å virke på planteplanktonet om våren. Allerede på seinsommeren forsvinner den tilbake til havdypet for å hvile. Den kan hoppe, men ikke svømme. Den følger derfor med havstrømmene slik som yngelen også gjør. Og den vokser samtidig med yngelen. Fiskeartene er tilpasset syklusen til raudåta.

Det betyr at når raudåta er små, så er også yngelen det. De vokser i lag og de holder i lag i de samme vannmassene som følger havstrømmene. En kan ikke tråle på raudåte uten å få yngel i fangsten. Maskene på trålposene vil være ned mot en halv millimeter. Seinere på sommeren kan en gå opp til kanskje to mm. Men en får ikke skilt fangsten mellom plankton og yngel. I forvaltning av fiskeressursene har vi faktisk innsett at det er ikke nødvendigvis volumet som betyr noe for bestanden. Det er antall individer vi tar opp som belaster bestanden. Dette trålfisket vil høste enorme mengder individer av de fiskeartene der yngelen beiter på raudåta. Den kommersielle aktøren vil bare registrere yngelfangsten som raudåtefangst, for den kan brukes til samme formål. Bifangsten av egg, larver og yngel vil være den aller største påvirkningsfaktor på økosystemet i havet.

Bak står oppdrettsnæringa

At fiskeriministeren likevel tillater tråling direkte på raudåte, skyldes oppdrettsnæringas skrikende behov for marint fett. Interessene skjules ved å fremheve raudåtas medisinske egenskaper for oss mennesker. Det skal ligge mange spennende stoffer og komponenter i raudåte som kan brukes i fremtidens legemidler for diabetes II og hjerte-karsykdommer. Spesielt fremheves omega 3-fettsyrene DHA og EPA. Slikt forbruk er ikke større enn at det kan selges gjennom apotekene. Da er dagens prøvefiske på ca. 1.000 tonn stort nok.

Det er oppdrettsnæringa som har behov for mer fôr dersom de skal kunne doble produksjonen i anleggene. Fisket på artene som sild og lodde, har nådd et tak. De ønsker å høste inn fiskefôr på et lavere nivå i næringskjeden. I utgangspunktet høres det forlokkende ut siden den meste energien forsvinner for hvert trinn en går opp i næringskjeden.

Krev forsvarlig forvaltning

Men skal vi ha en forsvarlig forvaltning med et bærekraftig uttak, må vi først stoppe opp og vurdere risikoene. Det er alvorlige at vi har nådd et maksimaluttak av fisk fra verdenshavene. Skal vi da høste på et lavere nivå, vil det også gå ut over de artene vi har belastet maksimalt. Enda mer betenkt bør forskerne være når de vurderer både fisket, handtering av fangst, lagring, forsendelse og produksjon. Vi må regne med et stort svinn av energi i alle disse industrielle behandlingsformene. Om villfisken beiter direkte på raudåta, så utnyttes 100 % av raudåta.

Sjømatnasjonen Norge

Skal Norge øke sin eksport av sjømat, så er det villfisken vi må satse på. Den beiter best på de ressurser vi mennesker ikke kan gjøre oss nytte av. Det er de tradisjonelle fiskeartene som har fremtiden for seg og er vårt potensial til øking av sjømat. Med våre havområder og store fiskerisoner, må vi ta ansvar for å verne om et produktivt og rent hav. Vi kan ikke ødelegge fiske og gyteplassene i fjordene og langs kysten. Vi må praktisere føre-var-prinsippet, sørge for bærekraftig produksjon og kunne vise til at vi respekterer mangfoldet i naturen. Oppdrettsnæringa har nådd et tak og vel så det. Deres uforsvarlige behandling av rømming, medisiner og råstoffbruk, må stoppes. Nye miljøkrav må settes ut fra naturens behov, ikke ut fra fiskeriministerens egne interesser i brønnbåtselskapet Sølvtrans.

Frode Bygdnes

Artiklene har vært publisert på:

https://steigan.no/2019/05/uforsvarlig-fiske/

https://steigan.no/2019/04/regjeringas-kortsiktige-fiskeripolitikk/